

WYMAGANIA EDUKACYJNE

Rok szkolny:2024/2025

Przedmiot: język polski

Klasa:VI

Numer programu nauczania: SPCz/8/2025

Nazwa programu nauczania: Program nauczania. Zamieńmy słowo. Klasy 4-8 (WSiP)

Podręcznik: Zamieńmy słowo.

Imię i nazwisko nauczyciela: Arleta Szulc, Agnieszka Niewczas-Stefańska,

I. CELE KSZTAŁCENIA- wymagania ogólne:

Kształcenie literackie i kulturowe

1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym.
4. Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami.
5. Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej.
6. Rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnymi potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

Kształcenie językowe

1. Rozwijanie rozumienia wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu tożsamości osobowej ucznia oraz wspólnot: rodzinnej, narodowej i kulturowej.
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.
4. Kształcenie umiejętności porozumiewania się (słuchania, czytania, mówienia i pisania) w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, w tym także z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się.
5. Kształcenie umiejętności poprawnego mówienia oraz pisania zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej.
6. Rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się.

Tworzenie wypowiedzi

1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych.
2. Kształcenie umiejętności wygłaszania, recytacji, interpretacji głosowej tekstów mówionych, doskonalenie dykcji i operowania głosem.
3. Rozpoznawanie intencji rozmówcy oraz wyrażanie intencji własnych.
4. Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych i dbałości o estetykę tekstu oraz umiejętności organizacji tekstu.
5. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania oraz rozpoznawanie manipulacji językowej.
6. Rozbudzanie potrzeby podejmowania samodzielnych prób literackich.

Samokształcenie

1. Rozwijanie szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.
2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.

3. Rozwijanie umiejętności rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzośłowu, przypisów i odsyłaczy oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej.
4. Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania.
5. Zachęcanie do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych oraz rozwijanie umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy.
6. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się nowymi technologiami w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

I. **REALIZOWANE TREŚCI:**

Kształcenie literackie i kulturowe

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
  1. Omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji.
  2. Rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach, rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne utworu.
  3. Rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, hymn, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę i powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy.
  4. Zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje.
  5. Omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego.
  6. Rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren.
  7. Opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność.
  8. Odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze.
  9. Charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach.
  10. Rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze.
  11. Wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy.
  12. Określa tematykę oraz problematykę utworu.

13. Wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne.
14. Nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst.
15. Objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach.
16. Przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia.
17. Wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze.
18. Wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera.

Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1. Identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy.
2. Wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio.
3. Określa temat i główną myśl tekstu.
4. Dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie).
5. Odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych.
6. Odróżnia informacje o faktach od opinii.
7. Charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy.
8. Rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych.
9. Wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny i film (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka; wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego).
10. Rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją.
11. Odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia.
12. Dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny).
13. Świadomie i z uwagą odbiera filmy, spektakle, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1. Rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście.
2. Odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych.
3. Dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to, konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście.
5. Rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi.
6. Rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi.
6. Stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych.
7. Poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa we właściwych kontekstach.
8. Nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik).
9. Określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach.
10. Rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu.
11. Rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące oraz stosuje je, uwzględniając cel wypowiedzi.
12. Rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej.
13. Przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

Zróźnicowanie języka. Uczeń:

1. Wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego.
2. Posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny.
3. Używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej.

4. Rozumie dosłowne i przerośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi.
5. Rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach.
6. Rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie jego funkcje w tekście.
7. Dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi.
8. Rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach.
9. Zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu.

Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

1. Identyfikuje tekst jako komunikat.
2. Identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi.
3. Określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi.
4. Rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała).
5. Rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów.
6. Stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi.
7. Rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.

Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1. Pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni.
2. Poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.

Tworzenie wypowiedzi

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1. Uczestniczy w rozmowie na zadany temat.
2. Rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji.
3. Tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny.

4. Zna zasady budowania akapitów i rozumie ich rolę w tworzeniu Całości myślowej wypowiedzi.
5. Dokonuje selekcji informacji.
6. Rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję.

Mówienie i pisanie. Uczeń:

1. Tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym.
2. Wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz.
3. Tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu.
4. Redaguje notatki.
5. Opowiada o przeczytanym tekście.
6. Rozróżnia współczesne formy komunikatów i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej.
7. Tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji.
8. Wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

Samokształcenie. Uczeń:

1. Doskonali ciche i głośne czytanie.
2. Doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji.
3. Korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje.
4. Zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line).
5. Korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich.
6. Rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji.

7. Rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się nowymi technologiami oraz zasobami internetowymi.
8. Poznaje życie kulturalne swojego regionu.

III. WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY W KLASYFIKACJI ŚRÓDROCZNEJ:

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- Skupia uwagę na krótkich i dłuższych wypowiedziach innych osób, rozumie ogólny sens słuchanych utworów, polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów
- Wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej, rozpoznaje proste intencje nadawcy
- Powtarza ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, prostego tekstu poetyckiego, fabuły usłyszanej historii
- Zna i wyjaśnia pojęcia *podmiot liryczny, autor, adresat wiersza i bohater wiersza*
- Odróżnia teksty użytkowe od literackich
- Odróżnia utwory pisane wierszem i prozą, stosuje terminy *wiersz, proza*
- Krótko i na ogół trafnie określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze
- Odróżnia dialog od monologu
- rozpoznaje na znanych z lekcji tekstach mit, bajkę, hymn, legendę, przypowieść i nowelę, powieść, podaje ich główne cechy, nazywa rodzaj omówionej na lekcji powieści (obyczajowej, fantasy, fantastycznonaukowej, historycznej, przygodowej)
- zna pojęcie *morał*, wyjaśnia go z pomocą nauczyciela
- zna pojęcia: *wers, zwrotka, rym, refren*, wskazuje je w wierszach znanych z lekcji
- wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie, film, program telewizyjny (np. informacyjny, rozrywkowy) spośród innych przekazów i tekstów kultury, operuje podstawowym słownictwem związanym z teatrem (np. akt, kurtyna, gra aktorska,

publiczność, rekwizyt, rola, dekoracja, efekty specjalne), dostrzega różnice fabularne między tekstem literackim a jego adaptacją

- odczytuje treść komiksu
- przypisuje podstawowe cechy bohaterom, krótko opowiada o ich doświadczeniach oraz ocenia ich rozumie pojęcie fikcji literackiej, potrafi (z reguły poprawnie) odszukać w utworze poznanym na lekcji elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne
- formułuje pytania i udziela prostych pod względem konstrukcyjnym odpowiedzi, stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym
- mówi na temat, opowiada o zdarzeniach, akcji książki, filmu
- w kilku zdaniach opisuje obraz, ilustrację, plakat, przedmiot, miejsce, postać, zwierzę
- składa skonwencjonalizowane życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry
- potrafi sformułować prostą tezę i dobrać argument oraz przykład do tezy, krótko uzasadnia swoją opinię
- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu
- dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu, stosuje akapit, oznaczając w nim wstęp, rozwinięcie, zakończenie
- poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i próbuje stosować podstawowe zasady dotyczące pisowni *ó-u*, *rz-ż*, *ch-h*
- odróżnia nazwy własne od pospolitych i stara się stosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą
- zna podstawowe zasady układu graficznego listu oficjalnego i nieoficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, instrukcji, przepisu kulinarnego, streszczenia, sprawozdania; zapisuje je z niewielką pomocą nauczyciela; potrafi zapisać proste życzenia, dedykację, podziękowania, ogłoszenie, zaproszenie
- pisze krótkie opowiadanie odtwórcze i twórcze, dba o następstwo zdarzeń
- pisze kilkuzdaniowy tekst o charakterze argumentacyjnym na tematy związane z codziennym życiem
- sporządza krótką charakterystykę na podstawie planu i słownictwa zgromadzonego na lekcji
- próbuje zredagować kilkuzdaniowy opis przeżyć
- tworzy kilkuzdaniowy opis obrazu, rzeźby i plakatu, opisując usytuowanie elementów, ich kształt, wielkość i kolorystykę

- w dłuższych formach wypowiedzi pisemnych stara się stosować akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi
- jego wypowiedzi są czytelne
- konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logicznym, stara się, aby były poprawne pod względem językowym
- rozróżnia współczesne formy komunikatów i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując podstawowe zasady etykiety językowej
- rozpoznaje zdrobnienia, potrafi dobrać parami wyrazy bliskoznaczne i antonimy, stara się tworzyć poprawne związki wyrazowe, podaje przykłady wyrazów wieloznacznych, związków frazeologicznych, przysłów
- wymienia rodzaje zdań
- odróżnia głoskę od litery, przy pomocy nauczyciela dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

- nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich
- określa i nazywa elementy świata przedstawionego
- wskazuje w poznanym na lekcji utworze cechy mitu, bajki, hymnu, przypowieści i noweli, legendy, powieści; wymienia gatunki powieści (obyczajowa, fantasy, fantastycznonaukowa, historyczna, przygodowa) i podaje jej cechy, potrafi określić rodzaj powieści omówionej na lekcji i podać jej cechy
- odróżnia dialog od monologu, wskazuje je w utworze
- cytuje morał bajki i wyjaśnia dosłowny sens przypowieści
- rozpoznaje w utworach wierszowanych elementy rytmu: wers, zwrotkę, rym, refren
- rozpoznaje wiersz biały
- wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie, film, program telewizyjny (np. rozrywkowy, informacyjny, edukacyjny) spośród innych przekazów i tekstów kultury, odczytuje je na poziomie dosłownym
- odczytuje komiks i wymienia jego cechy
- zna pojęcia związane z teatrem

- rozumie i wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej, potrafi odszukać w utworze elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) i typowych – na poziomie symbolicznym
- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu
- poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni *ó-u*, *rz-ż*, *ch-h*, pisowni cząstki *-by* z czasownikami
- potrafi wymienić najważniejsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych
- odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą
- potrafi wymienić spójniki, przed którymi stawia się przecinek/nie stawia się przecinka,
- zna zasady dotyczące pisowni przymiotników złożonych
- zna i stosuje większość podstawowych zasad układu graficznego oraz zapisuje uwzględniając je: list (w tym oficjalny), kilkudzaniowy wywiad, plan wypowiedzi ramowy i szczegółowy (z pomocą nauczyciela), ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, kartkę z dziennika, pamiętnika notatki biograficznej (np. w tabeli), streszczenie, sprawozdanie, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, proste, krótkie streszczenie, sprawozdanie (z wydarzenia i z pomocą nauczyciela z filmu, spektaklu,), życzenia, podziękowanie, dedykację
- układa opowiadanie odtwórcze i twórcze, zachowując właściwą kolejność zdarzeń
- pisze krótki, logiczny tekst argumentacyjny
- sporządza schematyczną charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego, pisze opis przeżyć z wykorzystaniem słownictwa z lekcji
- tworzy na ogół poprawny opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni, ich wygląd (kolor, kształt itp.)
- wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy wieloznaczne, bliskoznaczne (synonimy) i przeciwstawne (antonimy) w tworzonym tekście, tworzy poprawne związki wyrazowe, wyjaśnia znaczenie znanych związków frazeologicznych, przysłów, odróżnia słownictwo wartościujące i opisujące
- konstruuje typowe i proste zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte i rozpoznaje je na typowych przykładach
- rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki własne i pospolite, a także niektóre rzeczowniki o nietypowej odmianie, czasowniki, przymiotniki; rozpoznaje i z reguły poprawnie odmienia liczebniki, zaimki, określa formę czasownika: osobę, liczbę, tryb,

aspekt (dokonany, niedokonany), stronę; z niewielką pomocą nauczyciela przekształca czasowniki: w stronie czynnej, biernej, zwrotnej wyjaśnia różnicę między głoską a literą, dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby; dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, ustne i nosowe i potrafi je nazywać; wykorzystuje wiedzę na temat rozbieżności między mową a pismem do poprawnego zapisywania wyrazów; zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

- odnajduje w utworze poetyckim epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, obrazy poetyckie, pytanie retoryczne, przeważnie objaśnia ich znaczenie
- rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, opisuje cechy podmiotu lirycznego (w tym zbiorowego)
- wskazuje cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas i miejsce wydarzeń, akcja, fabuła, wątek (główny i poboczny), wydarzenia, punkt kulminacyjny, bohater (pozytywny – negatywny, główny, drugoplanowy, epizodyczny, tytułowy)
- rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo- i trzecioosobowego i określa jego cechy
- odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze
- identyfikuje mit, bajkę, hymn, przypowieść, legendę i nowelę, powieść, wskazuje ich cechy, zna gatunki powieści (obyczajowa, fantastycznonaukowa, fantasy, historyczna, przygodowa), podaje ich cechy, przyporządkowuje je do konkretnych utworów
- przytacza i parafrazuje morał bajki, odczytuje przesłanie przypowieści
- rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu (dokładny–niedokładny), refrenu, samodzielnie wskazuje w wierszu wyżej wymienione elementy
- rozpoznaje wiersz biały
- wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, interpretuje je na poziomie dosłownym i z niewielką pomocą nauczyciela interpretuje go na poziomie przenośnym
- odczytuje komiks i podaje jego cechy
- charakteryzuje komiks jako tekst kultury, wskazuje charakterystyczne dla niego cechy

- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy i doświadczenia
- rozumie i wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej, odszukuje w utworze elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z niewielką pomocą na poziomie przenośnym, wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio
- zna i stosuje najczęstsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych
- odróżnia nazwy własne od pospolitych i stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą
- zna i stara się stosować zasady zapisu przymiotników złożonych
- zna i stosuje zasady układu graficznego i uwzględnia wszystkie niezbędne elementy następujących form wypowiedzi: list (w tym oficjalny), wywiad, ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcja, przepis kulinarny, dziennik, pamiętnik, streszczenie, scenariusz filmowy, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), życzenia, dedykacja, podziękowanie
- pisze poprawne: tekst argumentacyjny, charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego, opis przeżyć wewnętrznych
- w sposób uporządkowany opisuje obraz, ilustrację, plakat, rzeźbę, stosując słownictwo opisujące oraz służące do formułowania ocen i opinii, emocji
- zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi
- dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia
- formułuje tezę, dobiera argumenty i przykłady, zarówno odnoszące się do faktów i logiki, jak i odwołujące się do emocji
- wzbogaca tworzony tekst np. zdrobnieniami, zgrubieniami, synonimami
- stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby, a także różnic między pisownią a wymową w poprawnym ich zapisie; bezbłędnie dzieli głoski na ustne, nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne; dzieli na głoski wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, np. *ń-ni-s-ni-o*, zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

- poetyckie, pytanie retoryczne, objaśnia ich funkcję i znaczenie przenośne
- rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, nigdy nie utożsamiając ich ze sobą

- wykorzystuje wiedzę na temat podmiotu lirycznego (w tym zbiorowego), adresata i bohatera wiersza do interpretacji utworu
- wnikliwie omawia obrazy poetyckie w wierszu
- odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze
- objaśnia morał bajki na poziomie dosłownym i symbolicznym, odczytuje dosłowne i symboliczne przesłanie przypowieści
- płynnie operuje pojęciami: *wers*, *zwrotka*, *rym*, *refren*, samodzielnie omawia funkcję tych elementów w wierszu
- rozpoznaje wiersz biały
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich doświadczenia i postawy odnoszące się do różnych wartości
- rozumie i wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej prawdopodobnej i fantastycznej, sprawnie odszukuje i objaśnia w utworze elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne
- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady
- komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, płynnie stosuje wszystkie poznane reguły ortograficzne, zna i stosuje wyjątki od nich
- zna zasady zapisu przymiotników złożonych, stosuje się do nich, pisze bezbłędnie pod względem kompozycyjnym i treściowym list oficjalny i nieoficjalny, ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, streszczenie, wywiad, kartkę z dziennika i pamiętnika, notatkę (w różnych formach) i streszczenie, pomysłowe życzenia, dedykację, podziękowanie, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), relację, scenariusz filmowy; dba o ciekawą formę swojego tekstu i/lub rzetelność zawartych w nim informacji
- pisze poprawny, przemyślany, logicznie zbudowany tekst argumentacyjny
- sporządza samodzielną, wnikliwą charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego
- tworzy szczegółowy, dobrze skomponowany opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując właściwe danej dziedzinie sztuki nazewnictwo i słownictwo opisujące oraz służące do formułowania ocen i opinii, emocji
- sporządza poprawny, bogaty leksykalnie opis przeżyć wewnętrznych

- w wypowiedziach związanych z lekturą, tekstem poetyckim, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje bogate słownictwo, frazeologizmy, przysłowia związane z omawianą tematyką; jego język jest poprawny
- dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, stylistycznym i treściowym
- samodzielnie formułuje tezę, przy jej uzasadnianiu płynnie dobiera przekonujące argumenty i przykłady, zarówno odnoszące się do faktów i logiki, jak i odwołujące się do emocji
- rozpoznaje i swobodnie stosuje w wypowiedziach w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy o typowej i nietypowej

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

- odczytuje, interpretuje i wyjaśnia przenośny i symboliczny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich
- czyta z rozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur
- wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach biograficznych w tworzeniu własnych, samodzielnych wypowiedzi i przemyśleń
- wskazuje elementy mitu, bajki, przypowieści, hymnu, legendy itd. w innych tekstach kultury, świadomie odczytuje różne gatunki powieści, rozumie konwencję gatunków mieszanych, zwłaszcza we współczesnych tekstach literatury dziecięcej
- tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, trafną i celną argumentacją, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych
- wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi
- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki.